

Utvalget om kunstig intelligens (KI) i høyere utdanning

Deres ref: [Deres ref]

Vår ref: SH

Dato: 23.10.2025

## Akademikernes innspill om kunstig intelligens og profesjonsutdanningene

Hovedorganisasjonen Akademikerne organiserer gjennom 13 medlemsforeninger nesten 300.000 medlemmer med mastergrad eller høyere. Akademikerne takker for muligheten til å gi innspill til utvalget om KI i høyere utdanning.

Akademikerne organiserer høyt utdannende arbeidstakere på tvers av sektorer og fagområder. Våre innspill bygger på den kontakten vi har med våre medlemsforeninger og kunnskap om partssamarbeidet, nå nylig gjennom kunnskapsrapporten «[Kunstig intelligens i kunnskapsarbeid og samspillet med den norske modellen](#)» som er utarbeidet av Sintef på oppdrag fra Akademikerne. Forslagene våre i innspillet er basert på kunnskap fra denne rapporten. Vårt utgangspunkt er at nye teknologier må utvikles og implementeres i samråd med brukerne, noe som sikrer trygg bruk og maksimal utnyttelse av teknologien.

Som et overordnet prinsipp til utvalget mener Akademikerne at KI i høyere utdanning må utvikles slik at det styrker kvalitet, relevans og tillit uten at det hemmer innovasjon. Det er viktig at bruk av KI-verktøy ikke går på bekostning av faglig integritet og skjønn. Sentralt i dette ligger en ansvarlig og transparent bruk.

### Hvilke muligheter og utfordringer reiser KI for profesjonene i dag og i fremtiden?

Vårt utgangspunkt er at nye teknologier må utvikles og implementeres i samråd med brukerne, noe som både sikrer trygg bruk og maksimal utnyttelse av teknologien.

#### Muligheter

Vi mener at teknologien i KI-verktøy, ved riktig tilnærming og bruk, kan øke kvaliteten og effektiviteten gjennom å automatisere rutineoppgaver og bedre beslutningsstøtte der prosesser er sporbare.

KI-verktøy kan i forlengelsen av dette frigjør tid til kjerneoppgaver, fordypning og profesjonelt skjønn – i tråd med ambisjoner om høy kvalitet og forskningsbasert utdanning. Dette kan i større grad sette studenter i stand til å møte kompleksiteten i arbeidslivet ved endt studie.

## Utfordringer

Med KI-utviklingen og nye verktøy følger det naturlig en del utfordringer. De viktigste er forklarbarhet og etterprøvbarhet, risiko for skjevhet/bias og personvern, samt uklar ansvars plassering – særlig i høyrisikostudier som f.eks. medisin og juss.

En annen sentral utfordring som vi ser, er økt bruk av algorit mestyrt ledelse. Dette kan innsnevre faglig autonomi og kvalitet styring og kontroll ikke er tydelig. Studenter på profesjonsutdanninger er avhengig av et tett forhold til undervisere og lav terskel for menneskelig kontrakt i utdanningen. Det er derfor nødvendig å påpeke at utdanningsinstitusjonene bør vurdere denne dimensjonen i møte med økt bruk av KI og algorit mestyrt ledelse.

## Hvilke kunnskaper og ferdigheter blir viktigere som følge av KI-utviklingen?

Domenekunnskap blir svært viktig i møte med innføringen av nye teknologier i arbeidslivet. Et innlysende kompetansebehov er hvordan teknologien blir brukt, men det er også et behov for å forstå hvordan KI kan integreres på en meningsfull og ansvarlig måte<sup>1</sup>. Som en naturlig følge av dette vil domenekunnskap være en helt sentral bærebjelke i fremtidig kunnskapsarbeid. Selv om KI kan være en støtte og effektivisere prosesser, viser undersøkelsen at det fortsatt er den menneskelige ekspertisen som må avgjøre hva som er relevant, gyldig og etisk forsvarlig. Det er til syvende og sist et menneske som står ansvarlig for sluttproduktet – ikke et KI-verktøy.

Det er helt nødvendig at profesjonsutdanningene tar utgangspunkt i dette når spørsmålet om innføring og bruk av KI-verktøy reises. Akademikerne har følgende innspill til hvilke kunnskaper og ferdigheter som vil bli viktigere som følge av KI-utviklingen:

- *KI-brukerkompetanse i fagkontekst*: Problemformulering, prompt-strategier, kildebruk, validering av svar, kritisk modellforståelse (bias, feilkilder og forklarbarhet).
- *Dataforståelse og juss/etikk*: Datakvalitet, personvern, opphavsrett, og ikke minst AI-forordningen (ansvar, dokumentasjonskrav og transparens).
- *Domeneekspertise og profesjonelt skjønn*: Evnen til å kombinere KI-støtte med faglig ansvar og etterprøvbar begrunnelse.
- *Tverrfaglig samarbeid og standardisering*: Forstå standarder/krav i eget felt; bidra til utvikling/implementering av standarder.

## Hvilke kunnskaper og ferdigheter vil bli mindre viktig som følge av KI-utviklingen?

Som et utgangspunkt er det lettere å definere hva som blir viktigere enn hva som kommer til å bli mindre viktig. Det vi ser fra Sintef-rapporten er at arbeidslivet sier at rutinepregede reproduksjonsoppgaver (basisoppsummering, enkel rapportskriving og standardiserte utregninger) i økende grad vil støttes/automatiseres. Samtidig må ikke grunnleggende ferdigheter vannes ut, de må omkodes til kritisk vurdering av KI-støttede resultater snarere enn manuell produksjon.

---

<sup>1</sup> Kamsvåg, P. et al. (2025) [Kunstig intelligens i kunnskapsarbeid og samspillet med den norske modellen](#) (s. 110)

I høyrisikofag (pasientsikkerhet, saksbehandling av sensitive saker, ikke-etterprøvbare vurderinger) er manuelle/kliniske kjernedeler fortsatt avgjørende – her blir ingenting mindre viktig, men arbeidsdeling mellom menneske/KI må tydeliggjøres.

### **Hvilke følger har KI for profesjonene samlet sett?**

Kort forklart viser studier at flere profesjoner samlet sett vil få økt analyse-, kvalitetssikrings- og beslutningsstøtte, men også større krav til dokumentasjon, åpenhet og ansvarslinjer («human-in-the-loop»)<sup>2</sup>. Partssamarbeid og kompetansebygging blir kritisk for legitimitet.

### **Hvilke fag- og profesjonsspesifikke (KI-verktøy) er i bruk i dag, og hvilke ser dere for dere å ta i bruk i fremtiden?**

I dag ser vi særlig generative assistenter for tekst/kode, beslutningsstøtte i klinikk/diagnostikk, læringsplattformer med adaptiv funksjonalitet, og analyse-/prognoseverktøy i saksbehandling og tekniske fag. Fremover forventes mer integrerte KI-funksjoner i fagsystemer, med bedre logging, styring og tilgangskontroll – i tråd med AI-forordningens krav for høyere risiko.

### **Hvilke tilpasninger kan utdanningene gjøre for å ruste kandidater for et arbeidsliv i endring?**

Det er helt nødvendig at studenter settes i stand til å møte et arbeidsliv som i bruker flere og mer avanserte KI-verktøy. Skal vi få tak i og utvikle flinke fagfolk på sikt, må de få ekte og tilgjengelige muligheter til å bygge erfaring tidlig i karrieren. Da må både utdanningssteder og arbeidsgivere ta ansvar. Målet bør være at KI-verktøy brukes som en hjelp til læring og utvikling – ikke som noe som står i veien for å bli faglig trygg og moden.

Akademikerne har følgende forslag som utvalget kan vurdere:

- Innfør programvise læringsutbytter for KI-kompetanse (etikk/juss, dataforståelse, modellkritikk, verktøybruk i faget).
- Styrk de fagene som allerede finnes på området for å ruste studenter på digitalisering og KI i arbeidslivet (eks. «klinisk informatikk» på legestudiet).
- «KI-brukserklæring» i skriftlige oppgaver.
- Mer muntlig/klinisk komponent i høyrisikofag. Oppgaver som krever KI-bruk med kilde/feil-analyse, for å lære sikker praksis.
- Program for faglig ansatte (mikroemner, kollegaveiledning, praksisfelleskap) om juss/etikk, modellkritikk og verktøy i eget fag.
- Etabler kontrollerte piloter med tillitsvalgte, studenter og arbeidsgivere.
- Følg og bidra i standardiseringsarbeid; bygg institusjonelle prosedyrer for logging, transparens, modellvalg og databruk.

Listen er ikke uttømmende, men summen av disse forslagene mener vi at vil være en god forutsetning for å sikre at studenter er tilstrekkelig rustet for å møte et arbeidsliv som er i stadig endring. Det viktigste er at institusjonene er i tett dialog med arbeidslivet slik at konkrete

<sup>2</sup> Kamsvåg, P. et al. (2025) [Kunstig intelligens i kunnskapsarbeid og samspillet med den norske modellen](#) (s. 61)

problemstillinger og behov blir kartlagt tidlig.

**Hvordan kan KI-verktøy fremme eller hemme læring i profesjonsutdanningene?**

KI-verktøy kan fremme mer tilpasset og aktiv læring, raskere tilbakemeldinger, realistiske simuleringer og systematisk trening i dokumentasjon/etterprøvbarhet.

Uten tilstrekkelige rammer kan KI-verktøy bidra til overfladisk læring og «outsourcing» av resonering, samt bidra til svekket vurderingskvalitet. Mottiltakene over (læringsutbytter, vurderingsdesign, åpne KI-erklæringer, muntlige/kliniske vurderinger, bevarer faglig integritet.

Med vennlig hilsen,  
**Akademikerne**

—